

1

Een menselijk lichaam bestaat voor zestig procent uit water, maar dat wil niet zeggen dat het vanzelf blijft drijven. Zolang er nog lucht in de longen zit, drijft het, om daarna langzaam naar de bodem te zinken. Als het water heel koud of diep is, blijft het lichaam daar liggen en ondergaat het een langgerekt, duister ontbindingsproces dat jaren kan duren.

Is het water daarentegen zo warm dat de bacteriën zich kunnen voeden en vermenigvuldigen, dan gaat de ontbinding sneller. Er vormen zich gassen in de ingewanden, waardoor het drijfvermogen van het lichaam toeneemt en het op een gegeven moment weer boven water komt.

Zo kunnen de doden dus letterlijk herrijzen.

Met het gezicht naar beneden, de ledematen omlaaghangend, drijft het lichaam op of net onder het wateroppervlak. Op den duur, in een lugubere omkering van hoe het ooit in donker vruchtwater is ontstaan, zal het uiteindelijk weer uit elkaar vallen. Dat begint bij de vingers, handen en voeten. Daarna volgen de armen en benen, en uiteindelijk ook het hoofd. Na verloop van tijd laat alles los, totdat alleen de romp nog over is. Zodra de laatste ontbindingsgassen eruit zijn gesijpeld, zal ook die langzaam voor de tweede en laatste maal naar de bodem zakken.

Water kan ook een heel ander veranderingsproces in gang zetten. Tijdens het ontbinden van het zachte weefsel wordt het laagje subcutaan vet onder de huid afgebroken, waardoor een ooit levend lichaam met een dikke, vette laag wordt omhuld. Dit wordt 'adipocire' genoemd, oftewel, met een wat kleurrijker woord, 'lijkenvet'. Maar dit bleke goedje staat daarnaast onder een veel minder macabere naam bekend.

Zeep.

Gehuld in deze smerige lijkwadecocon blijven het weefsel en de interne organen behouden terwijl het lichaam zijn laatste, eenzame reis drijvend aflegt.

Tenzij het toeval ervoor zorgt dat het nog een keer het licht ziet.

De schedel behoorde toe aan een jonge vrouw, wat te zien was aan de ranke botstructuur. Het voorhoofdsbeen was hoog en glad, zonder gebolde wenkbrauwboog, en de kleine uitsteeksels van het slaapbeen onder de ooropening waren te fijn om van een man te kunnen zijn. Niet dat dat soort zaken doorslaggevend is, maar alles bij elkaar optellend had ik geen greintje twijfel. Ze had geen melkgebit meer ten tijde van haar dood, wat aangaf dat ze ouder was dan twaalf, hoewel waarschijnlijk niet veel ouder. Twee kiezen en twee snijtanden in de bovenkaak ontbraken. Die waren waarschijnlijk postmortaal losgeraakt; de andere tanden waren verre van versleten. Dat bevestigde wat ik door de rest van het skelet ook al vermoedde, namelijk dat ze voor haar twintigste was gestorven.

De doodsoorzaak was overduidelijk. Aan de achterkant van de schedel, bijna pal in het midden van het achterhoofdsbeen, zat een gekarteld gat van zo'n tweeënhalve centimeter lang en de helft zo breed. De randen van de wond waren scherp, met fractuurlijnen die uitwaaierden, wat de suggestie wekte dat het bot levend was ten tijde van de verwonding. Bij postmortaal toegebracht letsel zou dat niet het geval zijn geweest, omdat het bot dan droog en broos is. De eerste keer dat ik de schedel had opgepakt, had een bijna muzikaal ratelgeluidje me verrast. Aanvankelijk dacht ik dat het stukjes bot waren die in de hersenholte waren gedrongen door het voorwerp waarmee het jonge slachtoffer was gedood. Alleen klonk het daarvoor te groot en stevig. De röntgenfoto's bevestigden mijn vermoeden: er zat een dun, symmetrisch voorwerp in de schedel van het meisje.

Een speerpunt, om precies te zijn.

Het was onmogelijk vast te stellen hoe oud de schedel was of hoelang die daar in de door de wind geteisterde heidevelden van Northumberland had gelegen. Het enige wat vaststond, was dat

het meisje minstens vijfhonderd jaar geleden gestorven was. En dat wist ik omdat de pijlschacht was vergaan en het bot tot een donkere karameltint was verkleurd. Alleen was dat meteen ook het enige wat we ooit van haar zouden weten. Wie ze was of waarom ze zo aan haar eind was gekomen, zou altijd een mysterie blijven. Ik hoopte maar dat wie haar ook had vermoord – want ze had zich omgedraaid of was op de vlucht geweest – op de een of andere manier voor zijn daad had moeten boeten. Maar ook dat viel onmogelijk na te gaan.

Bij het opbergen van de schedel, die ik zorgvuldig omwikkelde met vloeipapier en in een doos stopte, maakte de speerpunt weer dat zachte, percussie-achtige geluidje. Net als de andere historische schedels van de vakgroep Antropologie gebruikten we deze voor colleges; een morbide curiosum dat oud genoeg was om niet te schokkend te zijn. Ik was eraan gewend – ik had heel wat erger dingen gezien – maar toch had ik dit memento mori om de een of andere reden altijd bijzonder aangrijpend gevonden. Misschien omdat het slachtoffer zo jong was geweest, of vanwege de brute manier waarop ze aan haar eind was gekomen. Want wie ze ook mocht wezen, ooit was ze iemands dochter geweest. En nu, eeuwen later, zat het enige wat er nog van dit naamloze meisje resteerde in een kartonnen doos in een universiteitslab.

Ik zette de doos in de metalen kast terug naast de rest. Wrijvend over mijn stijve nek liep ik terug naar mijn werkkamer en nam daar plaats achter de computer. Na op het icoontje van het mailprogramma te hebben geklikt, volgde de gebruikelijke pavloviaanse verwachtingsvolle reactie. Wat zoals gewoonlijk weer eens tot teleurstelling leidde. Niets behalve de alledaagse details van het academische leventje: vragen van studenten, memo's van collega's en een paar mails die door het spamfilter heen waren geglipt. En dat was het dan.

Zo ging het nu al maanden.

Een van de mailtjes was van Harris, het nieuwe hoofd van de faculteit, om me eraan te herinneren dat ik nog een overleg met zijn secretaresse moest inplannen. *Om de opties m.b.t. je functie te bespreken*, was zijn omzichtige formulering. Bij het lezen van die woorden zonk de moed me acuut in de schoenen, hoewel het ook

niet direct een verrassing was. Maar die afspraak kon ik best volgende week inplannen, dus ik zette de computer weer uit, hing mijn witte jas op en trok mijn jack aan.

Op weg naar buiten passeerde ik een promovenda in de hal. 'Prettige avond, dr. Hunter. En nog een fijn weekend,' zei ze.

'Bedankt, Jamila. Jij ook.'

Door haar opmerking over het lange weekend vanwege een nationale feestdag voelde ik me alleen maar rotter. Ik had dom genoeg ja gezegd op een uitnodiging van vrienden om bij hen in de Cotswolds te komen logeren. Alleen had ik dat weken geleden toegezegd, toen de datum nog zo ver weg was dat ik me er geen zorgen over hoefde te maken. Nu het zover was, zag ik het helaas wat minder zitten, al helemaal omdat er ook nog andere gasten kwamen, die ik niet kende.

Tja, wel een beetje laat, David... Ik deed mijn auto van het slot, startte, hield mijn pasje voor de scanner en wachtte tot de slagboom van de parkeerplaats omhoogging. Ik wist dat het dom was dat ik elke dag met de auto naar de universiteit ging en dus ook elke dag weer het Londense verkeer en alle files trotseerde in plaats van de metro te nemen, maar ingesleten gewoontes zijn nu eenmaal lastig af te leren. Als politieadviseur moest ik wel vaker naar verschillende delen van het land afreizen als er ergens een lichaam was gevonden, vaak op stel en sprong, en in zo'n geval was het handig om snel ter plaatse te zijn. Alleen was dat voordat ik op een officiële zwarte lijst was gezet. Tegenwoordig was met de auto naar mijn werk gaan niet meer zozeer een noodzakelijke gewoonte als wel een vorm van wensdenken.

Op weg naar huis maakte ik een tussenstop bij de supermarkt voor het soort spullen waarvan ik me herinnerde dat je die als logé hoort mee te nemen. Ik zou pas de volgende ochtend vertrekken, dus ik had ook nog iets te eten nodig voor 's avonds. Ik slofte lusteloos langs de schappen. Ik voelde me al dagen niet echt lekker, maar weet dat aan verveling en een gevoel van apathie. Pas toen ik besepte dat ik bij de kant-en-klaarmaaltijden stond te kijken, riep ik mezelf tot de orde en liep door.

De lente kwam dit jaar laat. Het was al april, maar de wind was nog erg guur en het regende veel. Door de dichte bewolking leken

de dagen niet bepaald langer te duren en het schemerde dan ook al toen ik mijn straat in reed. Ik vond een parkeerplekje en liep met de boodschappentas naar mijn appartement op de begane grond van een groot victoriaans huis. Het halletje beneden deelde ik met mijn bovenbuurvrouw. Toen ik dichterbij kwam, zag ik tot mijn verrassing dat er een man in overall bij onze voordeur bezig was.

‘Goeie avond, m’neer,’ begroette hij me hartelijk. Hij had een schaaf in zijn hand en op de grond naast hem stond een tas met gereedschap.

Ik wierp een snelle blik op het kale hout van de deur en de houtsnippers op de vloer. ‘Wat is hier aan de hand?’

‘Ah, u woont hier? Een inbraakpoging. De buurvrouw heeft ons gebeld om de schade te laten repareren.’ Hij blies wat zaagsel van de rand en zette de schaaf er weer tegenaan. ‘Ik zou u in deze buurt ook niet aanraden om geen slot op de deur te hebben.’

Ik stapte over zijn gereedschap heen en liep naar boven. De flamboyante, knappe Russin die daar sinds een paar weken woonde, werkte voor zover ik had begrepen bij een reisbureau. We hadden niet meer dan beleefdheden uitgewisseld, en ze nodigde me nu ook niet uit om binnen te komen.

‘Ik zag de inbraaksporen toen ik thuiskwam.’ Ik ving een vleugje muskusgeur op toen ze met een boos gebaar haar hoofd schudde. ‘Vast een junkie die probeerde binnen te komen. Als die de kans krijgen, stelen ze alles wat los en vast zit.’

Tja, we woonden niet direct in een dure buurt, maar het drugsprobleem was zeker niet erger dan elders.

‘Stond de voordeur open?’ Ik had mijn eigen voordeur gecontroleerd en had geen enkel braakspoor gezien.

Mijn buurvrouw schudde haar hoofd opnieuw, waarbij haar dikke bos haar op en neer deinde. ‘Nee, nee, alleen kapot. Dus of die klootzak werd bang, of hij gaf ’t op.’

‘Heb je de politie gebeld?’

‘De politie?’ Ze maakte een minachtend *pfff*-geluidje. ‘Alsof die iets doen. Ze nemen een paar vingerafdrukken, halen hun schouders op en gaan weer weg. Een nieuw slot is slimmer. En ditmaal iets stevigs.’ Ze klonk bits, alsof het aan mij lag dat het slot het had begeven.

De timmerman was bijna klaar toen ik weer beneden kwam. ‘Zo, klaar is Kees, m’neer. Alleen nog een likje verf, anders zet het kale hout straks uit als het gaat regenen.’ Hij keek me vragend aan terwijl hij twee paar sleutels omhooghield. ‘En wie mag ik met de rekening verblijden?’

Ik keek omhoog naar de deur van mijn buurvrouw. Die bleef dicht. ‘Is een cheque ook goed?’ vroeg ik na een diepe zucht.

Toen de man weg was, pakte ik meteen maar stoffer en blik om het zaagsel in het halletje op te veegen. In een van de hoeken zat een houtkrul vast en toen ik me bukte om die op te veegen en mijn hand boven de zwart-witte tegels zag, werd ik overvallen door een duizelig *déjà-vugevoel*. *Ik lig in de hal, met een mes dat op een obscene manier uit mijn buik steekt terwijl mijn bloed zich over de geblokte tegelvloer verspreidt.*

Het was zo’n heftig beeld dat ik even geen adem kreeg. Ik kwam met bonkend hart overeind en dwong mezelf diep in en uit te ademen, maar het beeld was gelukkig al aan het vervagen. Ik deed de voordeur open om de koele avondlucht binnen te laten en vroeg me af hoe dit me opeens zo had overvallen. Het was lang geleden dat ik aan die aanval had gedacht, en nu nota bene zonder echte aanleiding. De herinnering aan het incident kwam nog maar zelden in me op en ik had mijn best gedaan om het te verwerken. Hoewel ik er fysieke littekens aan had overgehouden, was ik ervan uitgegaan dat de emotionele schade was geheeld.

Blijkbaar toch niet.

Ik wist het nare gevoel van me af te zetten, gooide het zaagsel weg en liep mijn huis weer in. De vertrouwde ruimte zag er nog net zo uit als ik haar die ochtend had achtergelaten: doodgewone meubels in een niet al te kleine woonkamer, een keuken en aan de achterkant zelfs nog een eigen tuintje. Een prima plek om te wonen, maar met die flashback nu weer zo vers in mijn geheugen besefte ik opeens hoe weinig fijne herinneringen ik aan deze plek had. Net als met de auto naar mijn werk gaan was ‘gewoonte’ eigenlijk de enige reden dat ik hier nog woonde.

Misschien werd het toch eens tijd voor iets nieuws.

Met een behoorlijk lusteloos gevoel ruimde ik de boodschappen op en pakte een biertje uit de koelkast. Ik zat in een sleur, daar

kon ik niet omheen. En of ik het nu wilde of niet, er stonden hoe dan ook veranderingen op stapel. Hoewel ik in dienst was van de universiteit, bestond het grootste deel van mijn baan uit advieswerk voor de politie. Als forensisch antropoloog werd er een beroep op me gedaan wanneer het stoffelijk overschot zo verregaand ontbonden of aangetast was dat een patholoog er niet veel mee kon. Het was een zeer gespecialiseerd werkterrein, dat grotendeels door freelancers als ik werd gedaan: we hielpen de politie met de identificatie van het slachtoffer en gaven zo veel mogelijk informatie omtrent het tijdstip en de manier waarop iemand was omgekomen.

Zo was ik vertrouwd geraakt met de dood in al zijn gruwelijke uitwassen. Ik beheerste de taal van botten, verrotting en verval tot in de puntjes. De meeste mensen zouden het een afschuwelijk vak vinden, en er waren weleens momenten dat ik er zelf ook mee worstelde. Ik had jaren geleden mijn vrouw en dochter verloren door toedoen van een dronken autobestuurder die er zelf nog geen schrammetje aan had overgehouden. Door dat verlies was ik zo van slag geweest dat ik mijn baan had opgezegd en mijn oude huisartsenbestaan weer had opgepakt, zodat ik me op het wel en wee van levenden in plaats van op dat van doden kon richten. Ik had me in een klein dorpje in Norfolk teruggetrokken en geprobeerd alle banden met mijn oude leven en de bijbehorende herinneringen te ontvluchten.

Alleen was die poging geen lang leven beschoren geweest. De harde werkelijkheid van de dood en alle gevolgen ervan hadden me weten te achterhalen. Voordat ik eindelijk onder ogen zag dat ik niet kon vluchten voor wie ik was, had ik bijna nog iemand verloren die me zeer dierbaar was geworden. Leuk of niet, dit was wat ik deed. Hier was ik goed in.

Of althans waar ik goed in was gewéést. Het najaar ervoor had ik aan een afschuwelijk onderzoek in Dartmoor meegewerkt, dat geresulteerd had in de dood van twee politiemensen en het gedwongen ontslag van een hoge politiefunctionaris. Hoewel ik er geen schuld aan had, was ik onbedoeld de katalysator geweest achter het schandaal dat erop volgde, en niemand houdt van lastpakken. Zeker de politie niet.

En zo was mijn advieswerk dus opgedroogd.

Dat had geleid tot een onvermijdelijke kettingreactie op de universiteit. Officieel was ik toegevoegd docent, met een tijdelijk contract dat automatisch verlengd werd. Door die regeling had ik de vrijheid om politiewerk te kunnen doen, terwijl de faculteit op haar beurt profiteerde van de samenwerking. Alleen was een faculteitsmedewerker die had meegewerkt aan een moordzaak die veel stof had doen opwaaien in de media toch nét even iets anders dan iemand die persona non grata was geworden bij alle politiekorpsen in het land. Mijn contract liep over een paar weken af en het nieuwe hoofd had me al laten merken dat de faculteit geen trek had in een blok aan haar been.

Het was me pijnlijk duidelijk gemaakt.

Ik plofte met een zucht neer in een luie stoel en nam een slok bier. Het laatste waar ik nu zin in had, was een feestje dat het hele weekend zou duren. Alleen waren Jason en Anja goede vrienden van vroeger. Ik kende Jason al sinds mijn medicijnenstudie en ik had mijn vrouw destijds op een van hun feestjes ontmoet. Net als al het andere had ik onze vriendschap laten verwateren toen ik na de dood van Kara en Alice uit Londen was vertrokken, en toen ik later terugverhuisde, was ik er nooit echt aan toegekomen om weer contact op te nemen.

Maar Jason had vlak voor kerst zelf opeens contact opgenomen, na mijn naam te hebben opgevangen in een nieuwsbericht over het mislukte onderzoek in Dartmoor. We hadden sindsdien een paar keer afgesproken en ik was opgelucht dat het helemaal niet zo ongemakkelijk was geweest als ik had gevreesd. Ze waren in de tussentijd verhuisd, dus de bitterzoete herinneringen aan hun oude huis zouden me in ieder geval bespaard blijven. Inmiddels woonden ze in een duizelingwekkend dure villa in de wijk Belsize Park, en ze hadden dus zelfs een vakantiehuisje in de Cotswolds.

En daar zou ik morgen naartoe gaan. Pas nadat ik hun uitnodiging had aangenomen, hoorde ik dat er een addertje onder het gras zat.

‘We nodigen trouwens nog een paar mensen uit,’ had Jason gezegd. ‘Er komt iemand aan wie Anja je graag wil voorstellen. Een strafrechtadvocate, dus jullie hebben vast raakvlakken. Politie-

dingen en zo. En ze is single. Nou ja, gescheiden, maar dat komt op hetzelfde neer.'

'Ah, dus dat is de werkelijke reden? Jullie willen me gewoon koppelen?'

'Ik niet! Anja,' antwoordde hij op overdreven geduldige toon. 'Maar hé, kom op, zeg. Is het nou echt zo erg om een aantrekkelijke vrouw te ontmoeten? Als jullie elkaar aardig vinden zou dat leuk zijn, en zo niet, ook geen man overboord, toch? Kom gewoon en kijk hoe het gaat.'

Uiteindelijk had ik ermee ingestemd. Ik wist dat Anja en hij het goed bedoelden, en om nu te zeggen dat mijn agenda overliep van de gezellige afspraakjes... nee. Alleen leek het vooruitzicht om een lang weekend te moeten doorbrengen met mensen die ik niet kende me nu opeens een bijzonder slecht idee. *Je kunt het nu niet meer afzeggen. Maak er nou maar gewoon het beste van.*

Ik wist me ertoe te zetten op te staan en iets te eten te maken. Toen de telefoon ging, dacht ik dat het Jason zou zijn om te checken of ik nog wel kwam. Even schoot het door me heen dat ik kon zeggen dat er op het laatste moment iets tussen was gekomen, tot ik zag dat het een onbekend nummer was. Ik nam niet meteen op, omdat het waarschijnlijk een telemarketeer zou zijn. Maar ook wat dit betreft was de macht der gewoonte sterker, en ik nam alsnog op.

'Spreek ik met dr. Hunter?'

Het was een mannenstem die te oud klonk om van een telemarketingbedrijf te zijn. 'Ja. Met wie spreek ik?'

'Met Bob Lundy, van de recherche uit Essex.' Hij praatte verre van snel, zelfs bijna traag, en zijn accent klonk eerder noordelijk dan zuidoostelijk. Ik gokte dat hij oorspronkelijk uit Lancashire kwam. 'Bel ik ongelegen?'

'Nee hoor, helemaal niet.' Ik zette mijn biertje neer en was mijn bord eten op slag vergeten.

'Sorry dat ik u in het weekend stoort, maar ik kreeg uw naam door van adjunct-inspecteur Andy Mackenzie uit Norfolk. U hebt een tijdje geleden toch met hem aan een moordzaak gewerkt?'

Hij deed alsof het een vraag was, maar ik wist nog heel goed wie

Mackenzie was. Dat was de eerste zaak waar ik na het verlies van mijn vrouw en dochttertje weer aan had meegewerkt. Dat uitgerekend zijn naam opdook nét nu ik daaraan had zitten denken, vond ik ergens wel een mooi toeval. Mackenzie was destijds rechercheur geweest, en we hadden het niet altijd even goed met elkaar kunnen vinden. Dat had eerder aan mij dan aan hem gelegen, dus het was aardig dat hij blijkbaar een goed woordje voor me had gedaan.

‘Klopt.’ Ik probeerde mijn verwachtingen intussen een beetje te temperen. ‘Wat kan ik voor u doen?’

‘In het Saltmere Estuary zou een lichaam zijn gespot, een paar kilometer ten noorden van Mersea Island. We kunnen vanavond niet veel doen, maar het is vlak na zonsopgang laagtij. We hebben een aardig idee waar het kan zijn aangespoeld en we willen bij het ochtendgloren meteen een zoekoperatie op touw zetten voor de berging. Ik weet dat het nogal kort dag is, maar zou u ons daar morgenochtend kunnen treffen?’

Ik moest meteen aan Jason en Anja’s feestje denken, maar dat duurde niet lang; ze zouden het wel begrijpen als ik verlaat was. ‘U wilt dat ik voor de berging kom?’

Ik had vaker meegewerkt aan zaken waarbij er sprake was van een waterlijk, maar normaliter werd ik er pas bij geroepen nadat het stoffelijk overschot geborgen was. De hulp van een forensisch antropoloog was over het algemeen uitsluitend nodig als het om een skelet ging, of als het lichaam in zeer verregaande staat van ontbinding verkeerde. Als het in dit geval ging om een recente drenkeling en het lichaam dus nog in relatief goede staat was, viel er voor iemand als ik weinig te doen. Bovendien zou dit niet de eerste melding zijn van iets wat uiteindelijk gewoon een afvalzak of losse kledingstukken bleek te zijn.

‘Ja, graag. Mits u uiteraard in de gelegenheid bent,’ antwoordde Lundy. ‘Een stel plezierzeilers kreeg het lichaam aan het eind van de middag in het oog. Ze wilden het eerst zelf opvissen, maar toen ze dichterbij kwamen en de stank roken, hebben ze zich bedacht.’

Dat was waarschijnlijk maar goed ook. Als een lijk stinkt, is het ontbindingsproces al enige tijd gaande en als je zo’n lichaam niet voorzichtig aan boord brengt, beschadig je het alleen maar. En